

บทที่ 6

ทำนองเพลงไทยเดิม และ ทำนองที่มาจากเพลงพื้นบ้าน

ทำนองของเพลงลูกทุ่งนั้น มักจะมีที่มา และได้ทำนองมาจาก เพลงไทยเดิม และเพลงพื้นบ้าน การนำทำนองมาใช้นั้น จะนำมาโดย การใช้ทำนองดั้งเดิมตลอดทั้งเพลง การนำเอาท่อนใดท่อนหนึ่งมาใช้

การเชื่อมโยงทำนองเพลงลูกทุ่ง จากทำนองเพลงไทยเดิม

เนื่องจากเพลงลูกทุ่ง เป็นเพลงที่เกิดขึ้นใหม่ และผู้ฟังเพลงลูกทุ่ง ส่วนใหญ่ จะคุ้นเคยกับเพลงแบบเก่า หรือดั้งเดิม ที่เรียกว่าเพลงไทยเดิม มาก่อน ดังนั้นการจะแต่งทำนองเพลงลูกทุ่งขึ้นมาใหม่หมด โดยไม่มีทำนองที่เป็นที่คุ้นเคยของผู้ฟัง คงเป็นไปได้ยาก ดังนั้น ทำนองเพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่ จะนำมาจากทำนองเพลงไทยเดิม ที่มีความไพเราะ โดยจะเอามาทั้งหมด หรือเอามาเป็นบางท่อน ที่เป็นที่คุ้นหู เพราะจะทำให้เกิดการจดจำ และการร้องได้ง่ายขึ้น ทำให้ติดหูง่ายขึ้น ดังนั้นจึงเป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมหลวง ด้านดนตรีไทยไปหาวัฒนธรรมราษฎร์ที่เป็นเพลงลูกทุ่ง และเชื่อมโยงเอาดนตรีสากล เข้ามาผสมด้วยซึ่งเป็นความทันสมัยที่มาจากในเมือง

ตัวอย่างเพลงลูกทุ่งที่มาจากเพลงไทยเดิม

เพลงลูกทุ่ง	เพลงไทยเดิม
1. กีนอะไรถึงสวย	1. ต้นวราชษฐ์
2. หงษ์ปีกหัก	2. ลาวจ้อยของเก่า
3. คิดถึงอุดร	3. ลาวลำปางใหญ่
4. เทพธิดาเทวี	4. คางคกปากสระ
5. หนุ่มนารอนาง	5. ลาวลำปาง

6. เด็กปี่ม	6. ลาวแพน
7. รักแม่ม่าย	7. เพลงเร็ว ของเก่า
8. รักจากที่บางปะกง	8. ทะเลบัว และแขกมอญ
- บางขุนพรหม 2 ชั้น

เพลงลูกทุ่งที่นำทำนองมาจากเพลงทำนองเพลงไทยเดิมนั้น เมื่อนำไปใส่คำร้องใหม่แล้วจะมีชื่อเรียกว่า "เพลงไทยเนื้อเดิม" คือการร้องที่ไม่ต้องมีการประดิษฐ์ลีลาเอื้อนเสียงร้องเหมือนกับการร้องเพลงไทยเดิม ในด้านดนตรีนั้น เปลี่ยนไปใช้เครื่องดนตรีสากลบรรเลง บางครั้งมีการสอดแทรกหรือผสมผสานเครื่องดนตรีไทยเดิมเข้ามาด้วย เช่น ซอ, ระนาด, พิณ, ซออู้, ซอด้วง, ฉิ่ง ฯลฯ เพื่อสร้างบรรยากาศแบบเพลงไทย

ตัวอย่างที่ 1 กิ๊นอะไรถึงสวย

ทำนองมาจาก ตั๊นวรเชษฐ์

ท่อน 1 บอกนิตเถิดนะคนดี บอกพี่สักคำ งามขำที่บ้านของเจ้า กิ๊นข้าว
กับอะไร

ท่อน 2 ถึงได้นำรักสวยนัก สวยตั้งนางฟ้า อยากรจะฝากรักหนักหนา
รักเจ้าได้ไหม

(ซ้ำท่อน 2) ปากคอด่างดั่ง จมลิ้ม พริ้มตั้งนางฟ้า ยามเชอชมายช่ายตา
นิกประหมาในใจ

ท่อน 3 มีแฟนหรือยังคนดี บอกพี่สักคำ ใครเป็นคู่ควงประจำ โชคดี
เหนือใคร

(ซ้ำก่อน 3) มีแผนหรือยังคนดี บอกพี่เอาบุญ ขอเป็นคู่ควงแม่คุณ
ว่าไง ว่าไง

ก่อน 4 ยามเมื่อเชอเมียงมอง พี่ก็มองจ้องตา พี่วาใจลอย ใจพี่
ลอยกลางเลือน เหมือนดังคนละเมอ เผลอลืมหายใจ

ก่อน 1 -ด-ม รด-ล ---ช ---ม ---- -ล-ด -ล-ช ----
-ด-ม รด-ล ---ช ---ม ---ร ชมรด -ร-ด ----

ก่อน 2 -ช-ช รช-ม ---ร ---ม ---- ชมรด -ร-ม ----
-ช-ช รช-ม ---ร ---ม ---- ชมรด -ร-ด ----

ก่อน 3 -ฟ-ฟ -ช-ฟ ---ม ---ร ---- -ล-ด -ล-ช ----
-ฟ-ฟ -ช-ฟ ---ม ---ร ---- -มรด -ร-ด ----

ก่อน 4 -ดดด -ล-ด -มรด -ล-ช ---- -พ-ช -ฟ-ม ----
-ดดด -ล-ด -มรด -ล-ช ---- -ล-ด -ล-ด ----

ตัวอย่างที่ 2 หงษ์ปีกหัก

ทำนองมาจาก ลาวจ้อยของเก่า

ก่อน 1 โอ้เจ้าหงษ์ฟ้าเอย แสนงาม เหตุไฉนถึงทรม ทำตัวเขอหยิ่ง
หนักหนา อดเป็นหงษ์ทอง ลอยล่องฟ้า เขี้ยดหยามปีกษา
พวกเดียวกันว่าต่ำเพียงดิน

ก่อน 1(2) ดักดีเจ้าหงษ์ทองโสกา แต่สกุลนั้นหนา เจ้ามีค่าเพียงปีกษิน
อดทะเขอทะยาน เห็นลอยจนเทียมเมฆิน เขี้ยดชาวดิน
โอบบินข้ามหัวไม้กล้วยเกรง

ก่อน 2   อย่าหึงเลยนะเจ้า   พลาดปลั่งจะเหงา   ซบเซาเศร้าวังเวง
เพราะเจ้าม้มไม่กลัวเกรง   เหยียดหยามกันเองว่าเป็นปักษินที่
ต่างวงศ์

ก่อน 1(3)   โ้เจ้าหงษ์ฟ้าเอ๋ย   โสภีย่าทงนงนักชี่   คิดดูให้ดีนะหงษ์ หลาก
ลมบนพัดมา   ฝนฟ้ากระหน่ำเปียกองค์   พลาดท่าถลาลงหงษ์
เอ๋ยปีกหัก   แล้วจะโทษใคร

ก่อน 1   ---ด   รมชร์   ----   -ม-ร   ---ด   รมชร์   มรดร   -ม-ช
---ม   ชลดช   ---ม   รตรม   --ชล   -ค-ร   มรดร   คชลด

ก่อน 2   --ดร   ดดดด   -ชลม   -รคล   --ชม   --ชม   --ชล   ดลชช
--ชล   ชชชช   มรชด   -ร-ม   ----   ชลดร   มรดล   -ชลด

ตัวอย่างที่ 3   คิดถึงอุดร

ทำนองมาจาก ลาวลำปางใหญ่

น้ำ ท่วม ถิ่นอุดร	ช้อยต้องจากจรชอกช่อนหางาน
จนก็จนน้ำก็ยังท่วมบ้าน	ต้องชมชานจากอุดร
จากฮักเคยสุดหวง	ปวดร้าวทรวงสุดถอน
แม้จะรักก็ต้องพราวจากบังอร	จากอุดรเพราะช้อยจนเห็นใจ
(นอนช้อยนอนร้องไห้	คิดถึงบ้านเฮา) ข้า
ช้อยจากมาเมืองหลวง	เพื่อนสุขชื่นทรวงช้อยยังนอนเศร้า
ครวญคนึงหวลคิดถึงบ้านเก่า	หวังคิดถึงแฟนสาวที่เคยล่อ
หวังถึงพ่อที่รอ	หวังถึงแม่ที่รอ
บ้านฉะนี้ เป็นไฉนเล่าหนอ	แม่และพ่อของช้อยคงลำบาก

(คงระทมทุกข์ช้ายาก

ฝนตกมาที่ไร

รินลงคลองล้นเข้านองท้องนา

    เบิ่งน้ำนาเศร้างหมอง

เตือนความหลังว่ารักหักอาลัย

(คงระทมขมขื่น

    ขอฝากเพลงส่งไป

คงคะนึงคิดถึงยักเก่า

    ไอ้ไอ้บัวคำเอ๋ย

มาชาตินี้ๆช้อยจึงซ้ำ

(นอนอ้ายนอนร้องไห้

เพราะช้อยจากมา) ซ้ำ

เหมือนมีตบาคใจของช้อยเจียนบัว

ปนน้ำตาของช้อยที่ไหล

    เบิ่งน้ำนองเศร้างใจ

จากมาไกลน้องคงนอนสะอื้น

อยู่ไม่สร้างซา) ซ้ำ

ถึงอ้ายอยู่ไกลบ่เคยลืม

ยังฝันถึงสาวชื่อบัวคำ

ก่อนอ้ายเคยสร้างกรรม

จากบัวคำสาวอุดรเคียงใจ

คิดถึงบัวคำ) ซ้ำ

---ร	---ช	---ล	-ด-ร	-ม-ล	-ด-ร	มรชม	-ร-ด
----	-ลลล	ดรดล	-ช-พ	---	-พ-ช	---	-ด-ร
----	-ลลล	-ด-ท	-ล-ร	-ท-ช	-ทรล	-ด-ท	-ล-ร
----	-ททร	-ททร	-ชลท	----	-ชลท	รทรท	-ล-ช
---ล	ทลชร	-ช-ด	-ร-ช	---	ทลชร	-ช-ด	-ร-ช

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ 4 เทพธิดาแก้ว

ทำนองมาจาก คางคกปากสระก่อนเดียว

งามเหลือเกินไอ้ยอดหญิงของพี่
ปากคิ้วดวงส่องปรางแจ่มจันทร์
ให้ชาวโลกต่างหมายปอง
สาวเอ๋ยที่เคยพบมา
เป็นบุญตาว่าสนาหรือนั้น

เทวีเจ้าช่างงามเลิศฉันท
เทพใดไหนปั้นจากสวรรค์ลงมา
พี่ยังต้องเส่นหา
ยังไม่งามเกินกว่าแม่เทพธิดาแก้ว
เหมือนฝันให้พบกันอย่างนี้

โปรดเห็นใจเถิดหนาคณดี

พี่ขอเดินไปด้วยคน

ถึงบ้านจะไกลแสนไกล

โื้องามงอนเจ้าอย่างอนค้อนพี่

ตอบสักคำอย่าทำนิ่งเฉย

ถ้าไม่รักพี่ไม่ตาม

หัวใจมองให้กานดา

เมตตาปราณีอย่าได้คิดผลึกใส

แม่หน้ามรังเกียจไหม

พี่ขอเดินตามไปส่งให้ถึงบ้านเลย

เทวีรักพี่หน่อยเถิดเถี่ย

โถม่งามทราชมเชยช่วยเฉลยวาจา

พี่ไม่ถามพี่ไม่มา

ไม่รักใครเกินกว่าแม่เทพธิดาเทวี

----	-ลดล	-ชฟช	-ล-ร	----	-ล-ด	-ร-ด	-ลชล
----	-รรร	--ลก	-ด-ร	-ม-ร	-ด-ท	ลชลก	ชลลล
-ชฟช	-ฟมฟ	-มรม	-รดร	----	-ช-ช	-ดรม	-ฟ-ช
-ลดช	-ฟ-ม	รดรม	ดรรร				

ตัวอย่าง 5 หน่มนารอนาง

ทำนองมาจาก ลาวลำปาง

ก่อนที่ 1 เมื่อถึงเดือนเมษา หน่มบ้านนาหนึ่งฝืน คอยคนรักคอยคืนรักจากกัน
 สิ้นสงกรานต์น้องก็พลันลืมพี่ เชอทั้งนาทั้งไร่ จดหมายไม่มี
 ใยน้องมาลืมพี่ ที่ท้องทุ่งนา

ก่อนที่ 1 (2) ฟ้าหลงคอยแต่สาว พี่หนาวใจหนักหนา ยามเมื่อฝน ยาม
 เมื่อฝนหล่นมา หน่มบ้านนาหนาวอุราไม่สิ้น จนฝนลงเดือนหก
 หม่นกบอภิน ใยน้องลืมไปสิ้น ถิ่นฐานบ้านเรา

ก่อนที่ 2 เดือนเจ็ดเจ้าไม่มา จะเข้าพรรษาชิงพาใจเศร้า สารีการ้อง
 ครวญมาเบา ๆ สารีการ้องครวญมาเบา ๆ ที่ต้นสะเดาพี่เฝ้ายืนมอง

ก่อน 1(3) ผ่านพ้นเดือนเมษา หน้บ้านนาชิงหมอง มองดูน้ำมองดูน้ำ
 เจ็งนอง เหม่อเหลียวมองน้ำในคลองไหลเชี่ยว ลมพัดมา
 ใจสั้นพิใญอยู่เดียว มองเห็นตาลต้นเดียวเหลียวหาแต่นาง

ก่อน 1 ---- - - - ล - ด - ท - ล - ร ---- - - - ล - ด - ท - ล - ร
 ---- - ท ก ร - ท ก ร - ช ล ก ---- ล ช ล ก ร ม ร ก - ล - ช
 - - - ล ท ล ช ร - ช - ด - ร - ช - พ ช ล ท ล ช ร - ช - ด - ร - ช

ก่อน 2 - - - ร - - - ช - - - ล - ด - ร - - - ม ล - ด - ร - ล ช ม - ร - ด
 ---- - ด ล ล - ร ด ล - ช - พ ---- - ด ล ล - ร ด ล - ช - พ
 - - พ ร - พ - ช - - - ด ล - ด - ร ---- - - - - - - - - - -

ตัวอย่างที่ 6 เด็กปี่ม

ทำนองมาจาก ลาวแพน

ช้อยจากอีसानหลายปี เข้ามาอยู่กรุงศรีวิไลเบิกฟ้า ทำงานแลก
 กับเงินเลี้ยงชีวา บริการเพิ่มพลังให้ธรา คนเขาขนานนามว่า เป็นเด็กปี่ม
 น้ำมัน ตั้งแต่เช้า เพราะกลัวไม้ทั้น ถ้าต้นสายเราพอรู้จักัน ค่าแรงงานนั้น
 มันล้ำมะคัญจริงเอย แตรรถบี่บก็ลุกขึ้นโกรกราก เป็นความลำบากที่ช้อยต้อง
 เจอ เข้าจันติกเงียบเย็นยิ่งเช้อ ้อ้อละเนอช้อยมันง่วงนอน

แต่งตัวกับแม่ล่าอาจ ย้อนช้อยบี่มีสตางค์ จับจ่ายถ่ายถอน ชุดทำงาน
 เด็กปี่มนั่นแหละชุดนอน คู่ชมคู่ดวงคู่เว้าวอน ช้อยยังบ่ออนซอนย้อนช้อยมันยังจน

สิมีไผมาสนใจเรา ผู้อับเฉาเราต้องจำทน เก็บดวงใจจน ๆ มอบเพื่อ
 คนรักจริง

มีรถเก๋งซี่ ก็เข้าที่ตัดดอก ช้อยคนบ้านนอก คือสิบักล้ำแอบอิง ช้อยจึง
 ต้องเฉยดูอยู่หนึ่ง เพราะจนทุกสิ่ง เลยไม่สูงสิ่งกับใคร

----	-ช-ด	--รม	-ช-ด	-รคล	-ช-ด	--รม	-ช-ด
----	-ช-ด	--รม	-ช-ด	-รคล	-ช-ด	--รม	-ช-ล
-ช-ม	-ร-ช	--รม	-ช-ด	-รคล	-ช-ด	--รม	-ช-ล
-ม-ร	-ด-ล	-มรด	-ล-ช	----	-มชล	--คล	-ช-ช
----	-มชล	--คล	-ช-ช	-ร-ม	-ช-ล	-ดวล	-ร-ด

ตัวอย่างที่ 7 รักแม่มาย

ทำนองจาก เพลงเร็วของเก่า

ท่อน 1   1   อยากรักแม่มาย   อยากปลอบใจคนดี   ก็เดือนกี่ปิดสวยโสภีไม่สร้าง
จะดูเอวองค์อ่อนงค้งามจริง   งามพร้อมเสี่ยยิ่งทุกอย่าง   ริมฝีปาก
บาง ๆ

ท่อน 1(2)   อยากรักแม่มาย   อยากจะได้เซยชม   อยากจะดอมดม   กอดรัก
เอวกลมไม่หน่าย   ไม่รังเกียจเลย   เรื่องเคยผ่านมา   ให้สัญญา
ก็ได้   ถึงมีลูกติดไม่ผิดตรงไหน   ขอรักแม่มายดีกว่า

ท่อน 2   มายชีวิตสั้น   เรื่องรักตามตำรา   ขอรักสมัครใจ   แม่มายจง
เมตตา   ใครประนามตำซ้ำ   ก็ยั้งศรัทธาแม่มาย
อยากรักแม่มาย   ถึงจะต่างวัยเดือนปี   จวบจนชีพนี้   ขอพร้อม
ยอมพลีมอบใจ   จะมีจะจน   จะทนทำกิน   ขอขุพินอย่าหน่าย
รักจริงใจแน่   ไม่แซ่เหลวไหล   เชื่อนะแม่มายคนงาม

ท่อน 1   -ล-ร   -ด-ล   -มชล   -ด-ด   -ช-ด   -ร-ม   ชลชม   -ร-ด
ดพพพ   ดพพพ   -ลดช   ลชพม   ชมดร   ชดรม   ชลชม   -ร-ด

ก่อน 2 -ล-ร ดล-ด --ลร -ดดด --มล ชม-ช -ด-ล ชม-ช
 -มมม -ร-ม ชมรด -ร-ด --ดร ดดดด ชมชช มชลด

ตัวอย่างที่ 8 รักที่บางปะกง

ทำนองจาก ทะเลบัว และแขกมอญบางขุนพรหม 2 ชั้น ก่อน 3

เพลงนี้ ก่อนที่ 1 และก่อนที่ 2 มาจากเพลงทะเลบัว ก่อนที่ 3 มาจาก
 เพลงแขกมอญบางขุนพรหมสองชั้น ก่อน 3

ก่อนที่ 1 ใฝ่พะวงหลงเฝ้าสาวเจ้าบางปะกง พางวองงหลงเก้อเพ้อหา
 โอ้เวรกรรมจำพรกไปไกลตา ในอุราระดมตรมใหม่
 เจ้าทำเมินพี่หมอง โธ่เจ้ามองพี่เหมือนผ้ากันเปื้อน
 นานก็เลื่อนล้างไป

ก่อนที่ 2 ไยมาตัดไม้ตรีน้องมีแฟนใหม่ ทั้งชานาไร่ไปกับหนุ่มเศรษฐี
 น้องลิ้มเรือบด นั่งรถร่วมด้วยศักดิ์ศรี
 ยามพี่ล่องเรือมา ตามประสาบ้านเรา
 หากนถามข่าว มองหาสาวไม่มีชู้วันแทบขาดรอน

ก่อนที่ 1 -ทรม -ช-ม -ล-ม -ชชช -ลลล -ท-ร -ม-ช -ชชช
 -ทรม -ช-ม -ล-ม -ชชช -ลลล -ท-ล ชพรม ----
 -ทรม ชมชช -มชล ทชลก รมรท -ล-ช -ลกร -ล-ก
 ---- ---ร --มร -ล-ก ---- ---ก -ททท -ท-ก

ทำนองแบบสากล ใช้เครื่องดนตรีสากลผสมกับเครื่องดนตรีไทย ๆ เช่น กลอง ตะโพน ฉิ่ง ฉาบ กรับ เป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมราชภัฏฯ เข้าด้านการ เล่นเพลงพื้นเมืองเข้ากับความสัมพันธ์ของเมืองคือการบรรเลงดนตรีแบบสากล

ลักษณะของเพลงพื้นบ้าน

1. เพลงพื้นบ้านมีลักษณะในด้านความเรียบง่าย แบ่งได้เป็น

1.1 ความเรียบง่ายในถ้อยคำ เพลงพื้นเมืองส่วนใหญ่จะใช้ คำไทยแท้เป็นหลัก เป็นคำที่คุ้นหู พุดจากกันทั่วไป ถ้าจะเป็นคำยาก ๆ เช่น คำภาษาบาลี สันสกฤต ไม่ค่อยใช้มากนัก เว้นแต่จะใช้ในเพลงที่กล่าวถึงสิ่ง ที่สูงส่ง หรือเกี่ยวข้องกับศาสนา

1.2 ความเรียบง่ายในการร้องและเล่น เพลงพื้นบ้านไม่ ต้องอาศัยวงดนตรี ที่มีเครื่องดนตรีหลากชิ้นมาใช้ในการบรรเลง ไม่ต้อง การสถานที่ หรือเวทีในการแสดงที่ใหญ่โตโอ้อ่า มีอุปกรณ์ช่วยขยายทางเทคนิค แสง สี เสียง มากมาย แต่เพลงพื้นบ้านนั้น ยึดถือลักษณะดั้งเดิมของ มนุษย์ โดยร้องไป ใช้การปรบมือ ใช้ฉิ่ง ฉาบ กรับ เป็นเครื่องให้จังหวะ ก็ เพียงพอแล้ว และสามารถสร้างความไพเราะได้ การร้องและเล่นเพลง พื้นเมืองนั้น สามารถร้องและเล่นได้ทุกสถานที่ เช่น เพลงเต็นท์กา เล่นบน ลานนา เพลงเรือเล่นในน้ำ เพลงพวงมาลัยเล่นบนลานวัด ลานบ้าน ซึ่งไม่ ต้องมีเวทีการแสดง ประกอบฉาก แสงสีเสียง แต่อย่างใด

ทำนองเพลงพื้นบ้านที่เป็นพื้นฐานของทำนองเพลงลูกทุ่ง และนิยม นำไปประยุกต์เป็นเพลงลูกทุ่ง มีดังนี้

เพลงเรือ

เพลงพวงมาลัย

เพลงลำตัด

เพลงโคราซ

เพลงหนึ่งตะลุงเมืองเพชรบุรี

เพลงลิเกราณีเกลิง

เพลงแห่

- เพลงเรือ

เพลงเรือเป็นเพลงพื้นบ้านของภาคกลาง ที่นิยมเล่นกันในแถบจังหวัดสุพรรณบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี อโยธยา โดยเฉพาะที่จังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ถือว่าเป็นแหล่งเพลงเรือที่สำคัญ เพลงเรือเป็นเพลงที่นิยมเล่นกันในหน้าน้ำ เพลงเรือเป็นลักษณะคำกลอนแบบชาวบ้าน คือจะลงสัมผัสที่วรรคท้าย ด้วยสระเสียงเดียวกัน เช่น สระอี สระอา การเล่นจะมีฝ่ายชาย ฝ่ายหญิง ฝ่ายเรือที่เรียกว่า "เรือพายมา" หนึ่งได้ล้าละ 9-10 คน นายเพลงเรือ หรือพ่อเพลง จะเป็นคนถือฉิ่งตีให้จังหวะ พ่อเพลง แม่เพลง จะนั่งตรงกลางลำเรือ มีลูกคู่คอยร้องรับ ฮู้ฮู้ และซาชะเรือเพลงทุกล้าจะจุดตะเกียงวางเอาไว้ กลางลำเรือ เมื่อเรือพายออกมาจนถึงที่หมาย เรือฝ่ายชายจะพายไปหาเรือฝ่ายหญิง พ่อเพลงจะเริ่มร้อง "บทปลอบ" ซึ่งเป็นการขอเข้าไปร่วมสนุกกับฝ่ายหญิง ซึ่งเป็นมารยาทในการเล่นเพลงเรือ ซึ่งถ้าฝ่ายชายร้องบทปลอบไปหลายบทแล้ว ฝ่ายหญิงไม่ตอบ หรือหนึ่ง หมายความว่า ฝ่ายหญิงมีคู่หมาย คู่นี้ในการเล่นเพลงเรือไว้แล้ว หรือไม่อยากจะเล่นด้วย ต่อจากนั้นจะเรียกว่า "บทประ" เป็นการร้องโต้ตอบกันระหว่าง ชาย-หญิง จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการขอความรัก การเกี้ยวพาราสี

ตัวอย่างเพลงเรือ

เอนก นาวิกมูล (2523) ได้ทำการรวบรวมไว้ที่ ศูนย์สังคีตศิลป์
ธนาคารกรุงเทพจำกัด

เอ๋ย...

ได้ยินน้ำคำเสียงมาร่ำสนอง	เสียงใครมาเรียกหาน้อง(ฮ้า...ไ้)ที่ไหนแล้ว
แต่พอเรียกหาฉันแม่หนูไม่นานไม่เห็น	เสียงผู้ชายร้องเชิญ..ฉันจะว่า
การจะเล่นจะหัวหนูน้องไม่ติดไม่เดิน	หรือกว่ายามภลิน...ผ้าป่า
พอเรียกก็ขานพอวานก็เอ๋ย	หนูน้องไม่นิ่งกันท่าเฉยให้มันช้า
แต่พอเรียกหาน้องฉันก็ร้องขึ้นร่ำ	ฉันนบนอบตนคำจริงพับผ้า
แม่หนูนบนอบตอบคำ	ตอบกันไปเสียด้วยวาจา
แต่พอเรียกหาน้องแล้วฉันก็ร้องว่าจ๋า	กันเสียเมื่อเวลาเอ๋ยจวนเอ๋ย/(รับ)
เมื่อเวลาจวนเอ๋ย	แต่พอเรียกหาน้อง
แม่หนูก็ร้อง	ร้องว่าจ๋า
หาน้องหาน้องแม่หนู	ก็ร้องว่า
จ๋า	กันแต่เมื่อเวลา
เอ๋ยเมื่อเวลา	เวลาจวนเอ๋ย
ฮ้า...ไ้	

(แม่บัวผัน วงษ์งาม, ผู้ร้อง, วันพฤหัสบดีที่ 24 กรกฎาคม 2518)

เพลงเรือที่นำมาประยุกต์ใช้ในเพลงลูกทุ่งนี้ จะใช้ดนตรีสากล จะประสมในลักษณะก่อนหน้า เป็นท่วงทำนองแบบสากล แล้วค่อยเข้าสู่ท่อนที่เป็นเพลงเรือ โดยใช้ฉันทลักษณ์แบบกลอนหัวเดียว อย่างเพลงเรือ ในเพลงนี้จะลงท้ายด้วยกลอนสระไอ

ตัวอย่างเพลงเรือประยุกต์ในเพลงลูกทุ่ง

เจนภพ จบกระบวนวรรณ (2531) ได้ทำการรวบรวมบทความเรื่อง
ลมหายใจพินบ้านในเพลงลูกทุ่ง ในหนังสือเส้นทางเพลงลูกทุ่งไทย จัดทำโดย
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

(ทำนองเพลงไทยสากล)

เสียงเขาลือกันแต่ทั้งบาง
เจ้าทั้งบ้านป่าไปหาสังคมผู้ดี

ว่าเดี๋ยวนี้้องนางขวัญใจแห่งบางเป็นเทพี
น้องเอ๋ยบัดนี้คงเห็นแล้วซีว่าเป็นอย่างไร

(ทำนองเพลงเรือ)

ได้ข่าวว่าน้องหมองอร่า
เจ้าทั้งบ้านนาจากป่าชายดง
กรุงเทพฯศรีสวัสดิ์โสภา
เขาลือกันว่า เป็นสวรรค์ดี
พอได้เทพีคนนี้จะหล่นนี้จะหลอ
ใจพี่หายวูบพอเห็นรูปน้องนุช

เฝ้าแต่กินน้ำตาล้าใน
เพราะว่าไปลุ่มหลงกลืนไอ
เห็นว่าเป็นเมืองใจไล
น้องเห็นจึงได้ติดใจ
บ้างก็มาบ้อขอยกใหญ่
ได้สวมมงกุฎในพิมพ์ไทย

(เทพีศรีโสภา, ชัยชนะ บุนนະโชติ)

- เพลงพวงมาลัย

เพลงพวงมาลัย เป็นเพลงในแถบจังหวัดอ่างทอง กาญจนบุรี
ราชบุรี นครปฐม เพชรบุรี นิยมเล่นในเทศกาลวันเพ็ญ เดือน 12 วัน
สงกรานต์ งานทอดกฐิน งานบวชนาค การเล่นเพลงพวงมาลัยนั้น ผู้เล่น
จะยืนกันเป็นวงกลม มีฝ่ายพ่อเพลงแม่เพลง ร้องโต้ตอบกัน โดยอาจจะมี
การไหว้ครู หรือไม่มีก็ได้ ลักษณะเพลงเป็นแนวเกี่ยวพาราสิ เน้นความ
สนุกสนาน โดยมีฉันทลักษณ์ ลงท้ายด้วยเพลงเป็นแนวเกี่ยวพาราสิ เน้นความ
สนุกสนาน โดยมีฉันทลักษณ์ ลงท้ายด้วยกลอนหัวเดียว สระไอ สระอา
สระอี แต่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ จะขึ้นต้นด้วยสร้อย "เอ้อระเหยลอยมา"

ตัวอย่างเพลงพวงมาลัยประยุกต์ในเพลงลูกทุ่ง

เจนภพ จบกระบวนวรรณ (2531) ได้ทำการรวบรวมบทความเรื่อง
ลมหายใจพื้นบ้านในเพลงลูกทุ่ง ในหนังสือเส้นทางเพลงลูกทุ่งไทย จัดทำโดย
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

(ทำนองไทยสากล)

หอมมาลัยที่ชายรับมาจากเจ้า	รักมาจากสาวเล่นเอาไว้ให้ใจชายสิ้น
พวงมาลัยคล้องดวงใจผูกพัน	ต่างพยานรักกันไม่ว่าคืนหรือวัน
พี่รำพึงถึงเชอหลับละเมอเพื่อไป	แม่พวงมาลัยขวัญใจอยู่ไหนกันแล้ว
น้องมาลัยเก็บหัวใจไว้รอพี่ก่อน	ถึงยามพี่น้องกลับคืนขจรนะมาลัยเจ้า
(...)	

(ทำนองเพลงพวงมาลัย)

ไอ้ละหนอลอยมา	ลอยมาแล้วอย่าลอยไป
มาลัยมาถึงอกพี่	ไม่มีทางจะหนีไปได้
มาลัยเจ้าอย่าลวงล่อ	จงสวมคล้องคอพี่เสียโดยไว
รักน้องดอกกะเนงามซ้ำ	กลัวน้องจะซ้ำเมื่อหลงทางไป
เพราะเจ้ายังสาวสดสวย	หลงทางลงห้วยจะช่วยไม่ได้
ผิดนักดอกรักจะซ้ำ	อย่าหลงน้ำคำมารยาสาไถย
(...)	

(มาลัยดอกรัก, ชาย เมืองสิงห์)

- เพลงลำตัด

เพลงลำตัดนั้น มีจุดเริ่มมาจากการตีกลอง รำมะนา เพื่อสวดสรรเสริญพระเจ้าทางศาสนาอิสลาม แต่แรกเริ่มเดิมทีนั้น เล่นกันในปัตตานี ในเขตวัฒนธรรมมลายู มีชื่อเรียกว่า "ลิเกฮูลู" ผู้เล่นผู้สวดเป็นผู้ชายทั้งหมด

ลิเกฮูลูนั้น เป็นจุดเริ่มแรกของลิเก และลำตัด โดยชาวอิสลามที่อาศัยในกรุงเทพฯ สมัยรัชกาลที่ 1 เป็นผู้ทำให้ลิเกและลำตัดเกิดขึ้น ต่อมาในพ.ศ. 2423 นักสวดเพลงแขกได้เข้ามาสวดถวายตัวครั้งแรก ในการบำเพ็ญกุศล เรียกว่า "สวดดิเก" ซึ่งดิเกนั้น เล่นเป็นเรื่องราว ซึ่งต่อมาเพลงมาเป็น "ลิเก" ส่วนลำตัดนั้น ไม่เล่นเป็นเรื่องราว แต่มาเล่นเป็นบทร้องเบ็ดเตล็ด มีการร้อง "บันตน" คือ การด้นกลอนสด ร้องโต้ตอบกัน มีท่วงทำนองเรียกว่า "ละกู" ในการเล่นเพลงลำตัดนั้น ผู้เล่นทุกคนจะออกมาตั้งวงตีรำมะนา เป็นการโหมโรง ต่อจากนั้น ด้นบท จะร้องแยกเนื้อไป มีลูกคู่ ร้องรับไปเรื่อย ๆ ต่อมาได้มีการเพิ่มคำ ภาษาไทยเข้าไป ลักษณะกลอนลำตัด จะเป็นฉันทลักษณ์ ที่จะลงท้ายสัมผัสกันไปเรื่อย ๆ

ตัวอย่างเพลงลำตัด

เอนก นาวิกมูล (2523) ได้ทำการรวบรวมไว้ที่ ศูนย์สังคีตศิลป์
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

โชคดีมีงาน วันนีสำราญ ได้มาผ่านท่านผู้ฟังเอ๋ย
สุดหล้าฟ้าเขียว ออกเอยผู้เดียว พลัดมาเที่ยวแต่ลำพัง
(รับ ทวนซ้ำ มีรำมะนา)

ขอกล่าวคำร่ำสอนง ต่อพี่น้องชาวนา เมื่อพลาดพลั้งวาจา ขอสมาท่านผู้ฟัง
ผมร้องไปตามความคิดถูกหรือผิดท่านจงอภัย
ประพันธ์ผู้ที่ไม่ถูกใจโปรดจงได้กรุณา

ไอ้ช่าวนาเจ้าข้าเอ๋ยผมก็ได้เคยพบเห็น
 ผมจึงได้นำมาร้องเล่นในเรื่องจำเป็นต่าง ๆ
 ผมก็ลูกช่าวนามาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย
 เคยได้นั่งชี้ควายตะเกียกตะกายอยู่บนหลัง
 เคยนอนกับดินกินกับทรายนับแต่เป็นกายเกิดมา
 พระบิดรมารดาที่ทำนากันเป็นกำลัง
 (...)

(นายสำราญ, ผู้ใหญ่บ้าน ร้องที่สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 วันอาทิตย์ที่ 28
 ตุลาคม พ.ศ. 2522)

ในด้านเพลงลำตัดที่นำมาประยุกต์ในเพลงลูกทุ่งนั้นครูไพบูลย์ บุตรขัน
 เป็นคนแรก que คิดค้นเอาลีลาแบบลำตัด มาใช้กับเพลงลูกทุ่งเป็นครั้งแรก โดย
 เฉพาะเพลงตาสีกำสรวล ซึ่งขึ้นต้นด้วย ท่อนนำเป็นทำนองไทยสากล ต่อด้วย
 ทำนองลำตัด

ตัวอย่างเพลงลำตัดประยุกต์ในเพลงลูกทุ่ง

เจนภพ จบกระบวนวรรณ (2531) ได้ทำการรวบรวมบทความเรื่อง
 ลมหายใจพันบ้านในเพลงลูกทุ่ง ในหนังสือเส้นทางเพลงลูกทุ่งไทย จัดทำโดย
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

(ท่านองไทยสากล)

เมื่อก่อนนี้สมัยที่ผมยังเด็กเล็กอยู่   ยังไม่มีหนังฝรั่งมาฉายให้ดู
บ้านเมืองไม่งามหรูไม่เฟื่องฟูเหมือนยุคใหม่   เมื่อก่อนนี้ของถูกเหลือเกิดเงินก็ใหญ่
มีร้อยเดียวเหมือนเป็นเศรษฐีเมืองไทย   ทุกคนไม่ว่าใครเงินไทยนั้นมีค่า

(ท่านองล่าตัด)

(สร้อย)   เเตงนาง   เเตงนาง   กางโงง   ผมจะเปิดโปงเรื่องสมัยคุณย่า
ฟังกันเล่นเป็นข้อคิดดี (ข้า)   เงินพระคลังไม่มีเพิ่มภาษีเข้ามา... เบ็กพ้อ
เอ้อ... สมัยก่อนตอนเก่าเมื่อครั้งที่เรายังเด็ก
สมัยรถแจ๊กวีงตัวอายุผมราวสิบห้า
ฝรั่งหม่อมยังไม่ค่อยมีหนังสือยังไม่ได้มา
ไม่มีรถยนต์ เรือบินเท่าที่ได้ยินได้ฟัง
จะไปถูระปะปึงอย่างดีก็นั่งรถม้า
เศรษฐิกิจสมัยก่อนไม่ค่อยเดือดร้อนประชาราษฎร์
(...)

ผมไม่ได้พูดเท็จพูดเลย... อ้อ... เอ็งเงิงเงย

ใครที่ไม่เคยได้รู้   ไม่เชื่อไปถามคุณย่าคุณแก่เล่าสู่ทุกเวลา

(สร้อย)   เเตงนาง   เเตงนางกางโงง   ผมจะเปิดโปงเรื่องสมัยคุณย่า ฟังกัน
เล่นเป็นข้อคิดดี (ข้า)   เงินพระคลังไม่มีเพิ่มภาษีเข้ามา ... เบ็กพ้อ

(ตาสีกำสรวลภาคแรก, คำรณ สัมปณานนท์)

- เพลงเต็นก่า

เพลงเต็นก่า เป็นเพลงในแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยา โดยเป็นเพลงที่เล่นกันในวงหน้าเกี่ยว เพื่อความบันเทิง และผ่อนคลายในช่วงหยุดพักการเกี่ยวข้าว หรือตอนเลิกเกี่ยวข้าวในช่วงเย็น ในการเล่น จะมีพ่อเพลงแม่เพลง ยืนเป็นแถวหน้ากระดาน หรือวงกลม หันเข้าหากัน มือซ้ายถือรวงมือขวาถือเคียว ฝ่ายชายจะเกริ่นไปสัก 3 กลอน แล้วฝ่ายหญิงเกริ่นรับ 3 กลอน แล้วก็เริ่มบทไหว้ครู บทปลอบ บทประ มีลักษณะสัมผัสทุกวรรคท้ายด้วยกลันหัวเดียวลงท้ายด้วยสระอะ สระไอ หรือสระอี โดยจะมีเอกลักษณ์คือ ลูกคู่จะร้องรับว่า เอ้..เฮ้ หรือ เอ้..เอ้า ...เอ้เอ้

ตัวอย่างเพลงเต็นก่า

เอนก นาวิกมูล (2523) ได้ทำการรวบรวมไว้ที่ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด

ลมพระพาย...เอ้ย...ชายเย็น

ผมกระจายอยู่หลายเส้น เย็นแล้วนะในวน เอ้อ เออ เออ... น้เอย

ผมกระจายอยู่หลายเส้น ผมกระจายอยู่หลายเส้น

เย็นแล้วนะในวันเอ้อ เออ เอย... น้เอย

เอ็งเออ เอ็งเออ ละเออ เอ็งเอย ชะเออ เอ็งเอ้ย

(ลูกคู่รับ เอ้...เอ้า...เอ้)

ถ้อยคำรำไรมาว่่ากันในกลุ่มนลี่ (เอ้เอ้)

รำไรมาว่่ากันในกลุ่มนลี่

มาเรียกหาน้องก็แล มาเรียกหาแม่ ก็มากันนี้ (เอ้เอ้)

ก็แลมาเรียกหาแม่ กันมาคราวนี้

พ่อจะถูกระอะไร ก็ให้บอกไป กะน้องมาซี (เอ้เอ้)

ข้ามีเนื้อความถามไป จันสงสัยจริงนะพวกพี่ (เอ้เอ้)

(...)

โธ้ง เอย ชายเอย จะกินหมแถบที่แอบฝาชี (ข้า)
 กันละพี่ชายเอย เฮงเอย ชายเอย เอ้าฝาชี
 ฝาชี กันละ พี่ชายเอย

เพลงเต็นกำที่ประยุกต์ในเพลงลูกทุ่ง จะนำเอามาใช้โดยตัดเอา
 ส่วนลูกคู่ร้องรับ เอ้...เอ้ หรือ เอ้ ... เอ้า ... เอ้เอ้ ออกไป แต่จะ
 มีขึ้นต้นด้วยท่อนสร้อยที่เป็นลูกคู่ร้องนำ และร้องรับตอนท่อนจบ โดยยังคงไว้
 ฉันทลักษณ์ กลอนหัวเดียวสัมผัสของวรรคสุดท้าย สระไอ สระอา หรือสระอี

ตัวอย่างเพลงเต็นกำประยุกต์ในเพลงลูกทุ่ง

เจนภพ จบกระบวนวรรณ (2531) ได้ทำการรวบรวมบทความเรื่อง
 ลมหายใจพื้นบ้านในเพลงลูกทุ่ง ในหนังสือเส้นทางเพลงลูกทุ่งไทย จัดทำโดย
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

(ลูกคู่) พวงจำปานารี ถ้าน้องรับรักพี่ก็เชิญมาร่า มาสิ ๆ แม่งาม
 ขอเชิญมาร่ากับพี่เอง

เมื่อก่อนชมปลาแล้วมาชมหอย	เขาเล็กเขาน้อยที่เคยชมไป
ทีนี้ชมสาวรุ่นราวทีนเอง	อายุสิบเจ็ดช่างงามเหลือใจ
ไปพบนางงามที่สนามหลวง	ดูแก้มเป็นพวงเหมือนพวงมะไฟ
อยากเข้าไปทักน้องรักของพี่	แต่เล็กก็กลัวคนดีจำพี่ไม่ได้
แล้วก็ตัดสินใจเข้าไปตามทัก	นี่แทนะน้องรักเธอจะไปไหน
แต่งตัวจึกโก้เป็นจึกโก้	มองดูก็โก้หน่อยเสียเมื่อไหร่
พี่รักนางคราญมานานหลายปี	แต่อายุ 14 ปี พี่ยังจำได้
(...)	

จะปรนนิบัติมิให้ขัดใจ

ถ้าคิดว่าค่าได้แม่คุณเอย

(เช้า)

(ลูกคู่รับ) พวงจำปานารี ถ้าน้องรับรักพี่ ก็เชิญมาร่า

มาซิมาซิแม่งาม ขอเชิญมาร่ากับพี่เอย

(ชมสาว, ชัยชนะ บุญชะโชติ)

- เพลงโคราซ

เพลงโคราซเป็นเพลงพื้นเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี
ด้วยกัน 5 ประเภทคือ

1. เพลงขัดอัน เป็นเพลงสั้น ๆ มีสัมผัสอยู่แห่งเดียว คือ
ระหว่างวรรคที่ 2 เท่านั้น วรรคที่ 3 และ 4 ไม่สัมผัสกัน

เอ้อเอ้อ... สระสระระ   อีแม่กะทะข้าวถั่ว
เม็ดบุญผิวแล้ว   เหมือนไข่ไก่ร้าง

2. เพลงก้อม เป็นเพลงสั้น ๆ อย่างเดียวกับเพลงขัดอัน แต่
เพิ่มสัมผัสสระ ในระหว่างวรรคที่ 3 กับ วรรคที่ 4

ทำกะต๋องกะแตง   ผุ่เหมือนกะเต็งคอกะตัก
ขอให้พี่ชีกหน้อย   จะเอาไปฝากถั่วynamพริก

3. เพลงหลัก เป็นเพลงเพิ่มจำนวน จาก 4 วรรค มาเป็น 6
วรรค มีสัมผัสสระ ชัดเจนขึ้น

แถมยังเจ้าชู้เสียด้วยไปหลงคนสวยสดใส
 ไปถูกรวมตั้มตุนก็เลยหมดทุน อ่อนใจ...อ่อนใจ
 เพราะความผิดหวัง พลังพลาด ต้องกลับโคราชเมืองใหญ่
 (...)

ไม่จากอีกแล้วโคราชผิดหวังพลังพลาดโปรดภัย
 ขอเตือนชายหญิงอย่างทั้งบ้าน ไปไม่มีสุขใจ เหมือนบ้านเรา

(ไม่ลืมโคราช, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

- เพลงลิเก รานีเกลิง

เพลงลิเก รานีเกลิงนั้น เป็นเพลงที่นายดอกดิน เสือสง่า
 ชาวนครชัยศรี เกิดประมาณ พ.ศ. 2507 เป็นผู้ริเริ่มคิดทำนองเพลงลิเกรา
 นีเกลิง โดยได้ประดิษฐ์จากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาจาก เพลงมอญครวญ
 ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้ในการแสดงบทโศกเศร้า แต่นายดอกดินได้ดัดแปลงให้มา
 เป็นเพลงที่ใช้ในทำนองรัก ในสมัยต่อมา นายหอมหวล นาคศิริ ได้เป็นผู้นำ
 มาดัดแปลงต่อ จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของเพลงลิเกไทยตราบจนปัจจุบันนี้

ตัวอย่างกลอนเพลงลิเกรานีเกลิง สำนวนนายหอมหวลนาคศิริ

โอ้แม่สาวแสนสวย	พี่อยากจะขอปราศัย
พี่สุดแสนรักใคร่	อย่าเลือกใส่โล่สัง
แม่หนุ่มผ้าสีใส่สายสร้อย	ทำให้พี่เสียใจ
แม่สวยสิ้นไปทั้งนิสัย	ช่างถูกใจประสงค์
แม่เนื้อท้วมนุ่มนึ่ม	ทั้งเนื้อหนังก็อ่อนนุ่ม
มันยั่วใจหนุ่มหนุ่ม	สวยจริงแม่นวลอนงค์

(...)

เพลงลิเกราณีเกลิง ที่ประยูกต์ในเพลงลูกทุ่งนั้น ครูไพบุลย์
บุตรชั้น ได้นำเอามาประยูกต์เป็นครั้งแรก โดยสลับช่วงกับทำนองไทยสากล
ดังนี้ คนตรีที่ใช้ ใช้คนตรีสากลบรรเลง โดยมีการร้องคู่ระหว่างชายหญิงใน
เพลงทำนองไทยสากล และ ผัดกันร้องในเพลงทำนองลิเกราณีเกลิง

ตัวอย่างเพลงลิเกประยูกต์ในเพลงลูกทุ่ง

เจนภพ จบกระบวนวรรณ (2531) ได้ทำการรวบรวมบทความเรื่อง
ลมหายใจพินบ้านในเพลงลูกทุ่ง ในหนังสือเส้นทางเพลงลูกทุ่งไทย จัดทำโดย
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

(ทำนองไทยสากล)

ชาย : โอ้แม่นางบ้านนา แม่เอ๋ยช่างสวยโสกา ประหนึ่งนางฟ้ามีเสน่ห์
หญิง : มาเกี่ยวกันแบบลิเก พี่เอ๋ยอย่าเสแสร้งชม คงจะไม่สมจริงดังว่า
ชาย : รักเชอดอกเออจึงชม
หญิง : ลีนลมน่าเปือระอา ใผ่ยังเอนโอนฟ้า เขาค่าพี่ヤคงข้า

(ทำนองลิเกราณีเกลิง)

ชาย : โฉมเอ๋ยใจไล	ชอกอดใจเดิมพัน
จะรักชื้อถ้อมัน	ไม่เห็นกลับคำ
ประกันไว้เพื่อรัก	ให้ประจักษ์ใจจำ
ผู้ช่ายบ้านนอกอย่างพี่	ไม่เคยเป็นผีหลอกอ่า

(ทำนองไทยสากล)

หญิง : บ้านนาป่าดงคอย มิใช่จะสวยเลิศลอย งามไม่หยดข้อยดยังต่ำ
ชาย : มีป่าพงไพรล่าน่า เป็นแดนสุขล้ำบ้านตาย กระท่อมเราคล้ายทิพย์วิมาน
หญิง : เหมือนดังหนึ่งแดนสุขา
ชาย : นิตรารอดตรุษสงกรานต์ สุขดวงใจสะท้อน รื่นเรริงสำราญยามแล้ว

(ทำนองลิเกราณีเกลิง)

หญิง :	เสียงเพลงลิเก	ไอ้ละเห่เกี้ยวสาว
	พี่เอ๋ยกลัวนอนหนาว	รับชายข้าวจัดแจง
	ไปซื้อทองรูปพรรณ	รับมาหมั้นคนรัก
	อกหักจะช้ำช้ำ	ไม่รับมาตักแต่ง
	คนอื่นเขามาไต่ดิน	จะอดกินไข่แดง

ส่วนอีกลักษณะ เป็นการนำเอาเพลงลิเกราณีเกลิงมาร้อง โดย
ใช้ดนตรีปี่พาทย์ลาดตะโพน นำขึ้นมาและเล่นรับเมื่อจบช่วงร้อง ในตอนที่
เป็นการร้อง จะใช้เครื่องดนตรีให้จังหวะ เช่น ฉิ่ง กรับ ประกอบ

ตัวอย่างเพลงลิเกราณีเกลิงประยุกต์ในเพลงลูกทุ่ง

ไอ้ชีวิตคิดไฉน	ใครหนอใครลิขิต
ประกาศิตของศิวะ	หรือของพระพรหมเจ้า
บ้างกำเนิดเกิดมา	พอลืมตาดูโลก
บ้างมีโชคบ้างอับโชค	มีสุขโศกปนเศร้า
แต่จอมนราพิสุทธิ์	ท่านสอนพุทธบริษัท

เป็นธรรมปรมาติ

อ้างถึงอำนาจกรรมเก่า

ว่ากุศลลาภมีมา

มนุษย์เกิดมามีสุข

อกุศลลาภมีมาพาให้ทุกข์

ดังไฟที่รุกรมเรา

(...)

(ดาวลูกไก่, พร ภิรมย์)

- เพลงแหล่

เพลงแหล่เป็นเพลงที่มาจาก การเทศน์มหาชาติ เรื่องเวส สันดรชาดกซึ่งคนไทย มีความเชื่อว่า ถ้าได้ฟังเทศน์มหาชาติจนครบ 13 กัณฑ์ แล้วจะได้รับผลบุญอย่างสูง เพลงแหล่ในเพลงลูกทุ่งนั้น เป็นที่นิยมมาก โดยเฉพาะเพลงแหล่เพื่อเล่าเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น เพลงแหล่ เกี่ยวกับงานแต่งงาน งานบวชขนาด ลักษณะของฉันทลักษณ์ในเพลงแหล่นั้น มีทั้งที่เป็นแบบกลอนหัวเดียว คือจะลงสระเสียงสัมผัสเดียวกัน ทุกวรรคท้าย ด้วยสระอา สระไอ หรือสระอี กับเพลงแหล่ที่แต่งเป็นกลอนสุภาพ ใช้ฉันทลักษณ์ แบบกลอนสุภาพ

ตัวอย่างเพลงแหล่ประยุกต์ในเพลงลูกทุ่ง
แบบกลอนหัวเดียว

เจนภพ จบกระบวนวรรณ (2531) ได้ทำการรวบรวมบทความเรื่อง ลมหายใจพื้นบ้านในเพลงลูกทุ่ง ในหนังสือเส้นทางเพลงลูกทุ่งไทย จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

เพลงนี้เป็นการประยุกต์เพลงแหล่เข้าไปกับเพลงไทยสากล โดยการขึ้นท่อนนำเป็นเพลงไทยสากล แล้วต่อด้วยท่อนที่เป็น ทำนองแหล่ ผู้ที่ คิดค้นประดิษฐ์ คือ ครูไพบูลย์ บุตรขัน

(ทำนองไทยสากล)

บุญข้าไม่ถึงเจ้าจึงได้แปรผัน	ทั้งที่เกิดในบางเดี๋ยวกัน
เจ้าไปรับหมั้นคนถิ่นไกล	ล้มกลืนล้มทมล้มทั้งเงาร่มกันไทร
เจ้าเคยเปลืองปลอดแพร่สะไบ	หมั้นเจ้าแม่ไทรให้ค่าสัจจา

(ทำนองเพลงแหล่)

ถึงฟ้าจะลุ่มดินจมสูญไป	ถึงจันทร์จะดับสิ้นสุริยา
ความรักยังคงดำรงจำรัส	เจ้าจะซื้อสัตย์ต่อคำสัญญา
เอาแพรสไบต่างใจเกลียวกลม	สืบนิ้วพนมต่างชูบูชา
ข้าได้ยื่นคำขังจำจารึก	เหมือนรอยน้ำหมึกสักในอุรา
ไม่นึกถวิลว่าดินอย่างเจ้า	จะลุ่มถิ่นเก่าไปเป็นนางฟ้า
เจ้าลืมน้อยคำที่พร้าสาบาน	เจ้าลืมน้ำชาหน้าศาลเพียงตา
(...)	

(ดอกดินถวิลฟ้า, ชัยชนะ บุญชะโชติ)

จากตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่า ฉันทลักษณ์ที่ใช้เป็นแบบกลอน
 ชาวบ้าน คือ จะสัมผัสกันระหว่างวรรคที่หนึ่ง กับวรรคที่สอง ได้แก่
 ลับ-ดับ และวรรคที่สามกับวรรคที่สี่ รัส-สัตย์ โดยไม่มีสัมผัสของคำสุดท้าย
 ของวรรคที่สองกับคำสุดท้ายของวรรคที่สี่ และคาลงท้ายของวรรคที่สอง จะ
 ลงท้ายด้วยสัมผัสสระอา แบบเพลงพื้นบ้านทั่วไป

ตัวอย่างเพลงแหล่งประยุกต์ในเพลงลูกทุ่ง

แบบกลอนสุภาพ

ยี่สิบเอ็ดมิถุนาลาบวชแน่	แทนคุณพ่อแม่ที่เลี้ยงดูมา
แฟนเพลงทั้งหมดไวพจน์ต้องลา	ช่วยโหมทนาทุกศัลผลบุญ
ผมตั้งอยู่ได้อาศัยน้องพี่	โอบอ้อมอารีช่วยเกื้อหนุน
พี่น้องทั่วไบน้ำใจการุณย์	ต้อนรับอบอุ่นทั้งถิ่นแดนไทย
ท่านรู้หรือยังบ้านวังน้ำเย็น	ผมเคยวิ่งเล่นแต่เล็กจนใหญ่
ชื่อเด็กชายพานชาวบ้านทั่วไป	เขายังจำได้รู้จักเจอเจอ
บ้านมะขามส้มพวกผมทำนา	ถิ่นบางปลาหมอเป็นชื่ออำเภอ
สุพรรณบ้านเกิดกำเนิดผมเสมอ	ผมแม่แบเบอร์ให้ท่านรู้ดี
(...)	

(ไวพจน์ลาบวช, ไวพจน์ เพชรสุพรรณ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย